

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VIII. Consentientes habet Patres bene multos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A VII. Angelorum autem inter & Dæmonum corpus discrimen aliquod tenuitatis constituit, quoniam graviora, vel subtiliora corpora, pro criminum modo, Mentibus addita fuisse opinatus est, ut diximus. Postquam enim ob nequitiam Dæmones cœlo sunt exturbati, crassiore quodam corpore circumseptos esse existimavit. Sic ille Tom. 1. in Iohann. p. 17. ὁ κατὰ φύσιν ὁ δαίμων ἀλλοτρίου σώματος ἐστὶν καὶ σαρκὸς ζώου, καὶ ἐκ τῶν τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ὄντων καὶ σαρκῶν. Quod de Diabolo statuit, de omnibus quoque Dæmonibus intelligendum est. Atque hoc corpus crassius licet Angelico, esse tamen dicit naturaliter subtile, & velut aëra tenuē, ex aëre nimirum rariore contextum. Quod in eo redarguit Hieronymus Epistol. 59. ad Avit. cap. 1. At eam tamen corporum diversitatem citra ullum naturæ discrimen Origenes admittit. Diabolum quippe inter & Angelum ullam ἁδίου differentiam esse negat Tom. 20. in Ioh. p. 312. Nec repugnat quod scripsit libr. 3. contra Cels. οἱ δὲ τῶν θεῶν θεοὶ ἐστὶν ἀθάνατοι ἀλλὰ οἱ εἰσὶ θούρα, & ἀσθενεῖς καὶ ἄλογοι ἐν τῷ σώματι σαρκῶν. Aliud est enim εἶδος, aliud ἁδία.

VIII. Atque singula hæc placita Patrum numerus defendit, qui ut in re incerta, neque definitionibus Ecclesiæ circumscripta, animo suo morigerati sunt. Corporeos esse Angelos quinam ex illis putaverint, partim laudamus in Observationibus nostris ad pag. 488. Tomi 17. Comment. Origenis in Matth. Quibus addi possunt Iustinus in Dialog. cum Tryph. Clemens Alexandrinus Pædag. libr. 1. cap. 6. Macarius Hom. 4. Methodius apud Photium, Cod. 234. Cyrillus libr. 9. in Iohann. Gennadius libr. De dogmat. Eccles. cap. 11. & 12. Bernardus libr. 5. De consideratione ad Eugenium, & alij complures. Quid quod eandem sententiam in Actis septimæ Synodi Oecumenicæ, non definitam quidem, sed tamen expressam reperimus: adeo trita usu, & vetustissimorum Theologorum consensu tralatitia fuit ea opinio.

Notavimus Origenem corpus licet Angelis affingentem, eadem ipsis aliquando detrachere visum. Idem observare licet in Basilio, qui quamvis corporeos Angelos dixerit libr. De Spiritu sancto, cap. 16. & alibi; eosdem tamen corporis expertes esse libr. 4. contra Eunom. affirmat. Vnde vero orta est in Origene observata à nobis discrepantia, indidem illa quoque Basilij profecta est, ex vocum nempe abusu, & crassiorum corporum respectu. Optime Casarius Dialog. 1. Interrog. 48. ἀποκρίσται μὲν ὅτι ἀθάνατοι καὶ ἁδίοι, σώματα δὲ καὶ εἰσὶν αἰσθητὰ, ὡς αἰεὶ ὁ πῦρ ἢ ἡ κρῖνός, ἢ ἡ ἀέρ· σώματα γὰρ ὑπαρχοῦσι λέγεται, & αἰεὶ αἰεὶ ἢ ἡμετέρας παρῶντες. σώματα γὰρ ἁπλοῦς ἔχοντες ὅτι ἀθάνατοι καὶ ἁδίοι. Incorporei quidem sunt Angeli secundum nos: corpus vero sunt secundum se, ut ventus, vel ignis, vel fumus, vel aër. Corpora enim sunt tenuia, materie experia, extra nostram consuetudinem. Corpora enim caelestia, & corpora terrestria dicit sanctus Apostolus. Cui simillimum illud est Cassiani Collat. 7. cap. 13. Licet enim pronuntiemus nonnullas esse spirituales naturas, ut sunt Angeli, Archangeli, cateraque virtutes ipsa quoque anima nostra, vel certe aër iste subtilis; tamen incorporea nullatenus estimanda sunt. Habent enim secundum se corpus, quo subsistunt, licet multo tenuius quam nos. Nam sunt corpora secundum Apostoli sententiam ita dicentis: Et corpora caelestia, & corpora terrestria. Apposite item Gregorius Magnus Moral. cap. 3, comparatione quidem nostrorum corporum: Angelos spiritus esse dicit: sed comparatione summi & incircumscripti spiritus esse corpus. Cui paria succinit Damascenus libr. 2. De orthod. fid. cap. 3. Hinc Augustinus sexcentis licet locis corpoream Angelorum esse naturam propugnauerit, aliquando tamen spirituales, & intellectualem eam appellat, quemadmodum Cassianus & Bernardus, qui non aliam tamen quam Augustinus opinionem persecuti sunt. Ipse quoque Tertullianus Angelos naturæ substantia spiritualis; & si corporis alicuius, sui tamen

Tertull. De carn. Christi, cap. 6.

generis esse declarat. Hæsitatio quoque illa Origenis, qua dubitat an præter corpus animam quoque Angelis assignet, defenditur auctoritate Claudiani Mamerti Viennensis, & Fulgentij, quorum ille pronuntiat constare Angelum ex corpore & spiritu præcipua inter creaturas dignitate formato: huius vero verba hæc sunt in libro De Trinitate: Plane ex duplici eos (Angelos) esse substantia adferunt magni & docti viri, id est ex spiritu incorporeo, quo à Dei contemplatione nunquam recedunt: & ex corpore, per quod ex tempore hominibus advenit. At Augustinus præditos animis Angelos esse negat, & post Augustinum Faustus Reicensis, qui hac ratione reprehenditur à Mamerto Viennensi, quod corpus sponte sua vivere non possit, nisi vitali spiritu ad vitam exciteretur. Sed Mamertum sua videtur fefellisse ratio, nam vitalem ipsum spiritum vel incorporeum esse dicit, vel corporeum; si incorporeum esse velit, quare non totam itidem Angeli naturam pro incorporea admittat, causa non est; si corporeum, at nullum corpus ex eius sententia sponte sua vivere potest, ergo alio spiritu excitante viveat necesse est. Eadem porro de tertio illo spiritu, atque item de quarto, & sic in infinitum recurret quaestio.

Quod Angelos autem tenuioribus primum & æthereis, post lapsum vero crassioribus illigatos fuisse corporibus definivit Origenes, in eo consentientes habet Minutium Felicem, qui istos spiritus simpliciter substantia sua perdidisse decernit, & Augustinum qui sic dis-

ferit libr. 3. De Genef. ad lit. cap. 10. Si autem transgressores illi, antequam transgredierentur, caelestia corpora gerebant, neque hoc mirum est, si conversa sunt ex aëria in aëream qualitatem.

Nunc vero et si expresse ab Ecclesia definitum non est, utrum Angeli corporibus implicati sint, commune tamen hoc est, ac receptum, & Theologorum omnium consensu approbatum dogma, quod omni illos corpore spoliat, ut contrarium quisquis hodie affirmaverit, pro temerario & praesidentis habendus sit: postquam in id Decretum consensus Lateranense Concilium cap. 1. Creator omnium invisibilium & visibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit: creatoram, spirituales & corporales, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam, quasi communem ex corpore & spirita constituitam. Quo decreto Origenitas peti S. Thomas existimabat.

IX. Porro quidquid de Angelis tradidit Origenes, vel sacris vel profanis auctoribus utcumque defendere potuit. Corpus Angelis adscribi videtur Psal. 103. 4. Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem. Quae quamvis aliter exponi possint, Deum nempe

1. Pet. 20. Iosaphati & Ochoziae naves contrivit; vel cum adversus Ionam in Tharhis fugientem misit ventum magnum in mare, & facta est tempestas magna in mari: igne autem, velut cum Dominus pluit super Sodomam & Gomorrhiam sulphur & ignem; vel cum ignis egressus à Domino intravit da-

Dionys. cap. 5. & 7. De caelesti Hierarchia.

centos quinquaginta viros, qui offerrebant incensum: nihilominus tamen ita exponitur à multis Davidicum illud: Qui Angelis tuis spiritalem naturam & igneam tribuisti. Sic intellexit Tertullianus lib. 2. contr. Marc. c. 8. sic Hieronymus in 7. Daniel. sic Severianus Gabalitanus Homil. 4. sic ipse Origenes libr. 2. *ἀπὸ τοῦ πυρὸς*, cap. 8. Confirmat interpretationem hanc nomen *אש*, quod primo Angelorum ordini tribuitur. Veritatem vocem illam Dionysius, *ἡ πυρὸς*, & *ἡ ἀπὸ τοῦ πυρὸς*. Gregorius vero Homil. 34. *Incendentes*, & *Ardentes*, ut & Lidorus libr. 7. Orig. cap. 5. Hinc Severianus Homil. 1. De officio mundi Angelos ignem esse dicit: *ὁ γὰρ πυρὸς*, inquit, *ἴστω τὸ πῦρ ὅτιν, ἀλλὰ καὶ αἱ αἰὲς θυμαίαις πῦρ εἰσι, καὶ οὐρανὸς ὅτι τὸ αἰὲς πῦρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ παρ' ἡμῶν.* Non enim solus est hic ignis, sed & superiores Virtutes ignis sunt, & cognatus est superior ille ignis huius nostri. Eodem quidem refert illud Propheta Iohannes Damascenus libr. 2. De orth. fid. cap. 3. sed spiritum & ignem materiae ac corporis expertem Angelos esse pertendit. Ex hoc Psalmo inductus videtur Origenes ut ignea corpora Angelis tribueret; cum praesertim Deos Plato igneos esse decrevisset, ut est apud

Laet. in Platone, & Aristotele.

Laërtium: qui subdit tamen paulopost asseverasse ipsum corpore Deum & anima carere, quod & alibi iterat. Atque haec ita conciliari possunt, summum omnium conditorem ac moderatorem Deum corpore destitutum esse, secus autem inferiores Deos supremi illius ministros. Quod plane ab Origene expressum est, cum Deo detrahit corpus, Angelis adiunxit. Cetera ejus de Angelis dogmata, à Platonicorum fere exhedris derivata sunt.

X. Offensionem quoque habuit, quod Genesim explanans dixit, aquis quae supra firmamentum sunt, & quae infra, caelestes, infernaeque Virtutes tropice significari; atque hinc aquas illas ad laudes Domini dicendas provocari Psal. 148. 4. & Dan. 3. 60. Haec quamvis allegorice dicta agnoscat Basilus Homil. 3. in Hexaem. repudiat nihilominus, & tamquam somniorum conjecturis, & anilibus fabulis similia redarguit. Redarguit & Epiphanius in Epistola ad Iohannem Hierosolymit. cap. 3. & Hæc 64. cap. 4. Redarguit & Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. Redarguit & ex Basilij verbis Iustinianus in Epistola ad Menam, & in ea hunc contorquet anathematismum: *ὅτι περὶ τῶν ἀερίων, καὶ ὕδατων, καὶ ἀστέρων, καὶ ὕδατων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀστέρων, καὶ ὕδατων, καὶ ἀστέρων, καὶ ὕδατων, καὶ ἀστέρων* (lege, *τοῦ οὐρανοῦ*, quod vidit Gaudentius) *ὅτι αἱ ἀερίαι, καὶ ὕδαται, καὶ ἀστέρες, ἀνάθημα ἔστω.* Si quis dicit caelum & Solem, & Lunam, & Stellas, & aquas quae super caelos sunt; animatas & racionales esse quasdam Virtutes, Anathema sit. Quod & à Sophronio in Epistola ad Sergium damnatur.

Genil. 6. Ad. 11.

Hujus quidem doctrinae vestigia quaedam reperisse mihi videor Homil. 23. in Luc. Propheta quoque ipsi, inquit Origenes, & Apostoli omne quod resonant, non solum hominibus, sed & Angelis predicant. Quod ut scias verum: Attende, inquit, caelum, & loquar; in conspectu Angelorum psallam tibi. & Laudate Dominum caeli caelorum, & aquae quae super caelos sunt nomen Domini. Attamen in prima in Genesim Homilia, quae de aquis illis superioribus & inferioribus agit, simile nihil offendas, sed consimiles allegorias, quibus caelo & firmamento spiritualia & corporea significari vult; aquis vero quae sunt supra firmamentum rerum caelestium mysteria. Certe Nicetas libr. 4. Theaur. orthodox. fid. Hæc. 31. aquas illas cum Angelicis ordinibus Origenem nusquam contulisse ait, sed cum Synagogis gentium: Nec vero mirum, inquit, quod Origenes pleraque in Deum minus convenientia commentus & prolocutus, Paradisum quoque & aquas, quae tam infra quam supra firmamentum esse dicuntur, allegorice exponat; (hoc enim de ipso non parvus professorum veritatis numerus asserit) nec aquas cum nonnullis Doctoribus Hebraeis, tam prisca quam recentioribus ad Angelicos Ordines refert, sed gentium Synagogis accommodat, quae quidem scaturientibus aquis similes in multijugas fidei, & multijugas derivatae & effusa sunt, donec